

УДК [339.9+330.1](477)

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Б.В. Заремський, аспірант.

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана».

© Заремський, Б.В., 2014.

Стаття отримана редакцією 11.06.2014 р.

Вступ. Період кінця ХХ – початку ХХІ ст. схарактеризувався глибокими трансформаційними змінами у світовій економічній системі, зумовленими посиленням глобалізаційних процесів та прискоренням темпів науково-технічного розвитку. Якщо до кінця ХХ ст. розвиток технологій відбувався переважно автономно, у національних межах, а мотивом для інноваційної діяльності підприємств було прагнення забезпечити конкурентоспроможність продукції на внутрішньому ринку, то нині високотехнологічні компанії орієнтуються на міжнародний ринок та використовують ресурси в міжнародному масштабі. Крім того, тенденції до розгортання науково-технічного прогресу у світі свідчать про неможливість подальшого його розвитку без багатосторонньої співпраці з боку різних країн і формування в них компліментарних підходів щодо розвитку й регулювання НДДКР. Відтак актуальність цього дослідження зумовлена необхідністю розуміння особливостей інноваційного розвитку світової економіки для визначення напрямів розбудови ефективної національної інноваційної системи та її включення в глобальні інноваційні процеси.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. Проблеми інноваційного розвитку світової економіки, а також особливості формування та функціонування національних інноваційних систем широко висвітлені в дослідженнях багатьох вітчизняних і зарубіжних дослідників. Зокрема, особливості розвитку національних інноваційних систем у контексті глобальної конкуренції та міжнародних аспектів розвитку – в роботах Л. Антонюк, Б. Вікстеда, К. Далмана; проблеми техноглобалізму й інноваційного розвитку економічних систем у контексті цивілізаційних трансформацій – у роботах В. Гейця, Д. Лук'яненка, А. Поручника, Дж. Ріфкінза, Ю. Яковця; проблеми технологічних асиметрій у сучасній світовій економіці – в роботах В. Іноземцева, Я. Столярчук, А. Філіпенко, С. Юрія. Разом з тим сучасний етап інноваційного розвитку світової економіки характеризується новими тенденціями та особливостями, які потребують детального дослідження й теоретичного обґрунтування.

Метою статті є вивчення тенденцій та особливостей інноваційного розвитку світової економіки, їх впливу на процеси формування й функціонування національних інноваційних систем різних країн світу.

Основний матеріал і результати. Динаміка, напрям та особливості розвитку світової економіки на сучасному етапі її еволюції значною мірою детермінуються процесами поступового становлення в провідних країнах світу економіки знань, що супроводжується глибокими трансформаційними змінами у суспільній та економічній, науково-технологічній сферах:

1. Матеріальною основою економіки знань є розвиток комп'ютерної техніки, інформаційно-комунікаційних технологій і прискорення процесів передачі інформації. Відтак в економіці відбувається зростання ролі таких сфер: 1) НДДКР та інновацій; 2) освіти і навчання, які сприяють формуванню людського капіталу; 3) високотехнологічного виробництва; 4) інформаційних і комп'ютерних технологій. Хоча кожна із цих сфер усе ще зберігає свою відносну самостійність, проте фактично відбувається все більша їх конвергенція між собою та з іншими сферами суспільного життя.

2. Трансформуються організаційні форми і механізми економічного розвитку: на зміну ієрархічним організаційним структурам, що існують протягом довгого періоду часу, приходять гнучкі горизонтально інтегровані мережі з тимчасовим характером існування. Така взаємодія

може існувати тільки за умов підвищення інформаційної прозорості й довіри між контрагентами у міжнародному бізнесі, виникнення некомерційних взаємозалежностей (неформальних довірчих відносин між економічними суб'єктами, що активізують обмін інформацією та поширення знань).

3. Відбувається модифікація конкурентних відносин: традиційне протистояння й конфронтація конкурентів трансформується у співробітництво та взаємовигідну взаємодію. Усе частіше на глобальних ринках фіксується створення тимчасових об'єднань компаній – стратегічних альянсів – для проведення масштабних наукових досліджень.

4. Основними ресурсами економічного розвитку виступають нематеріальні активи, а також компетенції (знання, навички). Здатність до навчання та мобільність в оволодінні новими компетенціями визначають конкурентні позиції суб'єктів господарювання на міжнародних ринках. Відбувається переоцінка людського ресурсу в економіці: зростає роль творчих кадрів – людей, що володіють знаннями і є носіями нововведень у сфері організаційної, науково-технічної та екологічної культури.

5. Відбувається глобалізація технологічних інновацій – вихід за національні кордони масштабів їх створення й поширення, формування глобальних ринків високотехнологічних товарів і послуг, що дозволяє прискорити процес створення й упровадження епохальних і базисних інновацій, об'єднати ресурси різних країн для їх реалізації. За умов техноглобалізму циклічність зміни технологічних укладів набуває синхронізованого характеру, відкриваючи перед кожною країною широкі можливості долучитися до передових досягнень науки і техніки та світових структурно-технологічних зрушень за наявності розвинутого промислового потенціалу, численного контингенту високоосвіченого людського ресурсу, а також безперешкодного доступу до зовнішніх джерел капітальних та інформаційних ресурсів.

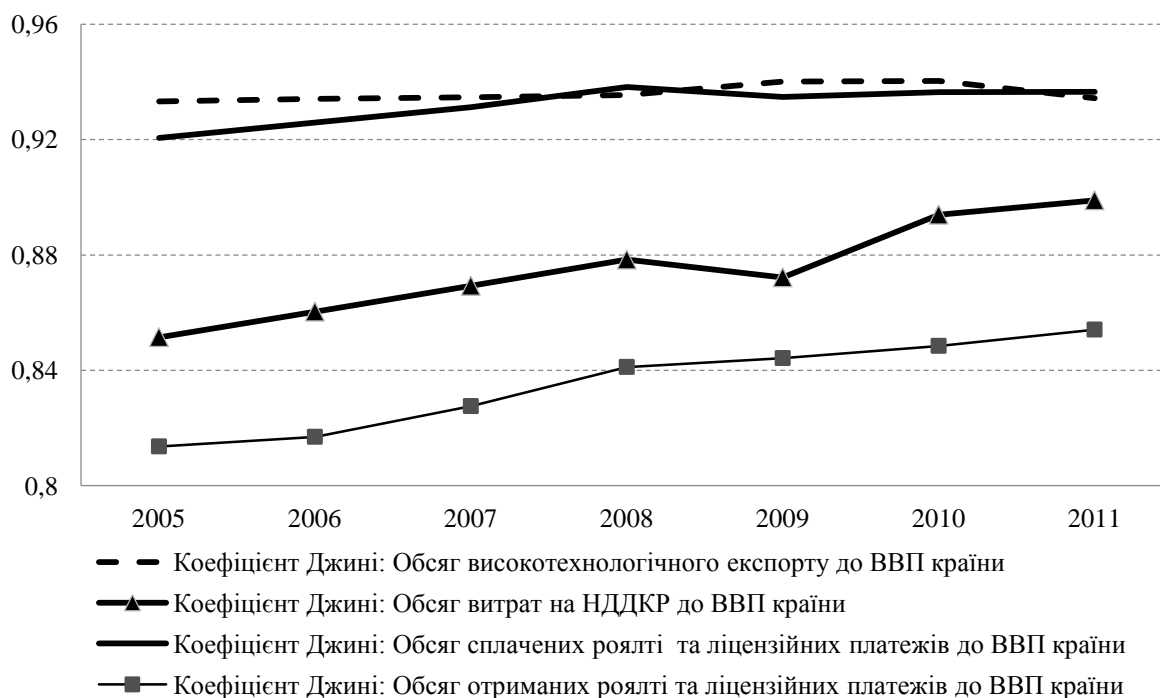
6. Відбувається прискорення темпів науково-технічного розвитку, що проявляється у скороченні життєвого циклу поколінь техніки (технологій), скороченні часових лагів між епохальними відкриттями, що докорінно змінюють параметри економічної системи й людського побуту, прискорюють заміну технологічних укладів та ритми інноваційного оновлення економічних систем.

7. Відбувається індивідуалізація економіки – виробництво стає більш зорієнтованим не на масового споживача, а на специфічні потреби окремих індивідів, тобто на невеликі за місткістю ринки. Високими темпами зростає чисельність підприємницьких структур, особливо малих і середніх підприємств, які спроможні швидко адаптуватися до вимог зовнішнього середовища. Швидкі темпи модернізації життя людей призводять до зростання вимог до якості товарів та послуг, до їх різноманітності.

8. Відбувається соціалізація й гуманізація економічного розвитку на основі соціалізації: 1) власності (корпоратизація, поширення інтелектуальної власності); 2) праці (перетворення праці на засіб саморозвитку та самореалізації особистості, зростання ролі й значення творчої розумової діяльності, визнання людського та інтелектуального капіталу основним багатством нації); 3) результатів виробництва (перерозподіл ВВП із метою зниження соціальної нерівності, розвиток інститутів соціального захисту населення, зростання частки середнього класу).

9. Відбувається поєднання й органічне взаємодоповнення регулювання та саморегулювання економіки, ринкових, державних, корпоративних, громадських механізмів організації господарського життя й суспільства на національному і глобальному рівнях [2; 3; 11].

Розвиток зазначених соціальних, економічних та технологічних трансформаційних процесів у часі й за країнами світу відбувається вкрай нерівномірно, що обумовлює системну асиметрію світового господарства, яка проявляється в асинхронності розвитку країн та регіонів світу, різнорівневому характері участі країн у техноглобалізаційних процесах, глобальних фінансових дисбалансах, диспропорційності інноваційного й інфраструктурного розвитку країн, поглибленні диспропорцій щодо участі країн у глобальній економічній системі тощо. Свідченням масштабів асиметрії інноваційного розвитку можуть слугувати сучасна структура світового ринку високотехнологічних товарів і послуг, структура світового ринку прав інтелектуальної власності, державна та галузева структура витрат на фінансування НДДКР, динаміка інноваційного розвитку різних країн і регіонів світу. Розраховані значення коефіцієнта Джині для основних показників інноваційного розвитку свідчать не тільки про нерівномірність світової економіки (значення коефіцієнта понад 0,8), але й про її поступове поглиблення в частині ліцензійної торгівлі та рівнів витрат на НДДКР (рис. 1).

Рис.1. Динаміка асиметрії інноваційного розвитку світової економіки

Джерело: розраховано автором на основі даних джерел [9] в статистичному пакеті EViews

Примітка: коефіцієнт Джині є інструментом статистичної оцінки глибини нерівності розподілу певної величини, що приймає значення між 0 і 1, де 0 означає абсолютну рівність (величина приймає лише одне значення), а 1 позначає повну нерівність

Технологічні асиметрії на сьогодні проявляються в монополізації провідними державами високотехнологічного сектора світової економіки:

– У 2013 році глобальні витрати на НДДКР становили 1,558 трлн дол. США, що становить близько 1,8% світового валового продукту та лише на 2,7% перевищує показник витрат 2012 року. Із цієї суми на США припадало 28,9% глобальних витрат на НДДКР, Китай – 16,6%, Японію – 10,5%, Південну Корею – 4%, ЄС – 22,4% (в тому числі Німеччину – 5,9%, Францію – 3,3%, Великобританію – 2,8%), що в сумі складає 82,5% і свідчить про значний рівень концентрації світових НДДКР у зазначених центрах інноваційного розвитку.

– Ринок високотехнологічних товарів є досить статичним та монополізованим – на ЄС, США, Японію, Китай і Сінгапур припадає 2/3 світового експорту високотехнологічних товарів. При цьому спостерігається збільшення частки Китаю (з 3% у 1998 р. до 22,8% у 2011р.) з одночасним скороченням частки США (з 20,5% у 1998 р. до 7,3% у 2011 р.), Японії (з 11,4% у 1998 р. до 6,3% у 2011р.) та країн ЄС (з 38% у 1998 р. до 31,1% у 2011 р.). У цілому, обсяг світової торгівлі високотехнологічними товарами у 2011 році порівняно з 1998 роком збільшився у 2,4 разу, або 1,1 трлн дол. США. 37% цього зростання відбулося за рахунок збільшення експорту Китаю і 26% – ЄС.

– У структурі ліцензійної торгівлі домінуючі позиції займають промислово розвинені країни – частка тріади ЄС, США, Японії в загальному обсязі надходжень роялті та ліцензійних платежів залишається практично незмінною: 93,8% (США – 52,4%, Японія – 12,4%, ЄС – 28,9%) у 2005 р. і 93,6% (США – 51,3%, Японія – 13,2%, ЄС – 29%) у 2012 р. [9].

– Поряд з високою концентрацією інноваційної активності промислово розвинених країн відбувається й поступове втягування в глобальні технологічні процеси менш розвинених, перш за все з Азійського регіону. Зазначені тенденції дозволяють виділити три типи країн у сучасній світовій економіці: постачальники інноваційних технологій, постачальники інноваційних товарів та постачальники сировини.

Країни-постачальники інноваційних технологій максимально повно використовують свій потенціал для прискореного створення новітніх технологій у передових галузях економіки, що є властивістю їхнього бізнес-середовища і не потребує жорсткого втручання держави в інноваційну сферу. Розвиток цих країн є випереджаючим, а взаємодія між ними в разі перевищує масштаби взаємодії з іншими країнами, що зумовлено на макрорівні завданнями національної економічної безпеки, а на мікрорівні – бажанням зберегти свої конкурентні переваги. Ці країни характеризуються поступовою дематеріалізацією виробництва – більша частина ВВП генерується у сфері послуг, виробничі потужності переміщені в інші країни, комерціалізація інновацій забезпечується через продаж ліцензій, а не безпосереднім виробництвом товарів. Експорт технологій відбувається в міру їх старіння через механізми міжнародного інвестування та ліцензійну торгівлю. До цих країн можна віднести США, Японію і країни ЄС-15 (перш за все, Німеччину, Францію, Великобританію, Нідерланди, Швецію, Данію, Фінляндію). Тріада ЄС, США та Японія контролюють 93,6% світового експорту ліцензій (США – 51,3%, Японія – 13,2%, ЄС – 29%) та 55,7% світового експорту капіталу (США – 23,6%, Японія – 8,8%, ЄС – 23,3%) [9].

Країни-постачальники інноваційних товарів – це країни, які за рахунок ефективної інноваційної політики держави змогли здійснити структурну перебудову промисловості в напрямі збільшення частки високотехнологічних галузей і створити у своїй економіці точки технологічного зростання. Основним джерелом розвитку цих країн виступають імпортовані технології та, як правило, іноземний капітал. Цю групу країн можна умовно поділити на два типи:

– країни, котрі поступово переходять від наздоганяючого розвитку до технологічного лідерства, поєднуючи імпорт інновацій із створенням власних технологічних розробок (наприклад, Південна Корея, Китай, Сінгапур та Індія), – ці країни контролюють понад 1/3 світового експорту високотехнологічних товарів (Китай – 20,6%, Сінгапур – 6,6%, Південна Корея – 5,7%, Індія – 0,6%) [9];

– країни, які на сучасному етапі ще не мають передумов створення власних передових технологій і лише користуються надбаннями інших країн. При цьому наявний рівень розвитку та дієвість системи управління національною економікою дозволяє впроваджувати інновації цілеспрямовано й системно. В інноваційній системі таких країн можуть бути власні розробки, проте їх кількість незначна, а їх рівень не дозволяє твердити про те, що такі країни істотно впливають на формування світового інноваційного простору (наприклад, Бразилія, Мексика, Аргентина, Малайзія та ін.).

Країни – постачальники сировини – це країни світової економічної периферії з низьким інноваційним потенціалом, інновації в економіці котрих мають спорадичний характер і визначаються не завданнями розвитку країни, а зовнішніми чинниками. Головним із цих чинників є попит країн перших двох типів на матеріальні ресурси, на основі якого використовують нові технології, проте лише в незначних обсягах в обмеженому переліку галузей економіки (наприклад, країни Африки, деякі країни Близького Сходу та Латинської Америки).

Ключовою детермінантою глобальних технологічних асиметрій і трансформацій світового економічного порядку виступає концентрація та переливи капіталу між країнами, а також діяльність ТНК, частка яких у глобальних НДДКР сягає 80% (у тому числі тисяча найбільших корпорацій забезпечують більше 40% глобальних витрат на НДДКР). Корпоративний сектор на сьогодні відіграє значну роль у створенні й розповсюдженні інновацій: у країнах-технологічних лідерах він виступає основним інвестором у науково-технологічну сферу (в Японії – 77,7% витрат на НДДКР, Ізраїлі – 77,2%, Кореї – 73,7%, Китаї – 70,4%, Швейцарії – 69,7%, США – 66,4%) [1].

Монополізація капіталу призводить до монополізації НДДКР, а наявність потужних корпорацій надає країнам найважливішу на сьогодні конкурентну перевагу – спроможність до здійснення масштабних дослідницьких проектів, у результаті яких можуть бути створені базисні інновації, що формують нові покоління техніки й технології, значно видозмінюють економічне середовище й тим самим спроможні забезпечити країнам-інноваторам довгострокове технологічне лідерство у світі. З точки зору монополізації транснаціонального капіталу, лідируючі позиції у світовій економіці займають США та Японія – 40% капіталу найбільших ТНК світу припадають на ці країни. Однак глобальна фінансова криза, яка зумовила довгострокову рецесію розвинутих економік, і стрімкий розвиток економік нових індустріальних країн (перш за все Китаю та Індії) призвели до значних змін у структурі транснаціонального капіталу (табл. 1).

Таблиця 1. Розподіл найбільших компаній (Forbes Global 2000) за країнами світу

Назва країни	2006 рік			2013 рік			Зміна
	Кількість	Активи, млрд. дол. США	Виручка, млрд. дол. США	Кількість	Активи, млрд. дол. США	Виручка, млрд. дол. США	Кількість
США	693	26 789.52	9 090.86	523	33 429.90	10 807.60	-170
Японія	320	11 183.09	3 417.21	258	17 255.20	4 710.60	-62
Китай	64	1 694.10	391.54	185	14 372.60	2 943.40	121
ВБ	125	8 937.82	1 805.85	90	14 014.00	1 999.50	-35
Франція	67	6 163.78	1 571.89	63	11 189.70	2 083.40	-4
Німеччина	58	5 964.14	1 572.29	53	7 771.00	2 019.30	-5
Канада	60	2 530.29	530.31	66	5 382.20	813.70	6
Італія	46	3 166.85	633.90	34	4 771.20	807.10	-12
Швейцарія	39	3 677.43	557.29	45	4 662.20	948.00	6
Іспанія	29	2 096.83	333.64	28	4 433.70	587.80	-1
Інші країни	499	16 286.69	4 226.5	655	31 179.2	8513.3	156
Всього	2000	88 490.54	24 131.28	2000	148 460.90	36 233.70	0

Джерело: розраховано автором за даними [7] та [8]

Незважаючи на те, що корпоративний сектор відіграє ключову роль у фінансуванні та проведенні НДДКР, а також у патентуванні їх результатів, основна частина фундаментальної науки, як і раніше, базується в університетах, що виступають у ролі основного генератора нових знань та технологій. Дослідницькі університети часто розглядають як центральну ланку інноваційних мереж, які можуть бути визначені як складні відкриті організаційні структури, що складаються з великої кількості самостійних суб'єктів, об'єднані партнерськими зв'язками у сфері бізнесу, технологій та наукових досліджень, що забезпечують максимальне використання ними наявних науково-технічних ресурсів для виробництва і реалізації товарів та послуг, розвитку інноваційного, виробничого й кадрового потенціалу на базі єдиного комунікаційно-інформаційного простору.

Відтак конкурентні переваги національних інноваційних систем багато в чому визначаються такими чинниками, як якість наукового та освітнього секторів, забезпеченість країни дослідниками й масштабами співробітництва між бізнесом і науковими установами. У цьому контексті безперечним лідером як за якістю дослідницьких та освітніх установ, так і за ступенем їх залучення в бізнес-проекти корпорацій є США (табл. 2). Висока якість американських дослідницьких університетів пояснюється їх інноваційністю, достатністю ресурсів для проведення досліджень, високою концентрацією талантів, системною інтеграцією дослідницької та освітньої діяльності, поглибленням міжнародного співробітництва, високим рівнем наукової продуктивності викладачів тощо.

Уряди США, Японії, країн ЄС та нових індустріальних країн сприяють інноваціям на основі використання інструментів економічної, інвестиційної, кредитної політики, а також за допомогою створення організаційних умов для швидкої комерціалізації новинок (широке використання податкових і амортизаційних пільг, правовий захист інтелектуальної власності, сприяння міжнародному науково-технічному співробітництву, підтримка інноваційних проектів тощо). У результаті цих дій вони спромоглися сформувати потужні національні інноваційні системи та забезпечити собі лідируючі позиції у світовому науково-технологічному просторі. Разом з тим аналіз національних інноваційних систем у площинах «витрати – потенціал – результати» свідчить, що всі вони значно різняться за рівнем ефективності й векторною спрямованістю.

Таблиця 2. Розподіл ТОП-400 університетів світу за країнами

Країна	Кількість університетів, що входять до ТОП 400		
	за методикою Thomson Reuters	за методикою Shanghai Jiao Tong University	за методикою URAP Research Laboratory
США	111	137	117
Великобританія	48	33	45
Німеччина	25	30	27
Австралія	19	16	17
Канада	19	18	18
Італія	14	12	14
Японія	13	16	14
Нідерланди	13	12	13
Франція	12	16	14
Швеція	10	11	10
Китай	15	24	16
Швейцарія	8	7	8
Бельгія	7	6	7
Іспанія	7	7	7
Австрія	6	3	5
Інші країни	73	52	68

Джерело: побудовано за даними [4], [5], [6]

Порівнюючи національні моделі інноваційного розвитку, слід наголосити на принципових стратегічних відмінностях, закладених в основу державної інноваційної політики різних країн. Зокрема, серед країн – інноваційних лідерів можна виділити такі групи:

1. Країни – лідери в науці, орієнтовані на реалізацію великих цільових проектів. Як правило, значна частка науково-технічного потенціалу цих країн зосереджена в державному секторі економіки (США, Японія, Великобританія і Франція).

2. Країни, орієнтовані на розвиток сприятливого інноваційного середовища та раціоналізацію всієї структури економіки (Німеччина, Швеція, Швейцарія).

3. Країни, що розвивають сприйнятливість до досягнень світового науково-технічного прогресу і координують дії різних секторів у науково-технічній галузі (Південна Корея, Сінгапур);

4. Країни з новою моделлю науково-технічного розвитку, орієнтовані на створення розвиненого індустріального середовища з використанням фактора інновацій. Розвиток економік країн цієї групи відбувається за рахунок запозичення досягнень світового науково-технічного прогресу (Китай, Індія).

Характерною рисою розвитку національних інноваційних систем країн – ключових інноваторів є поглиблення ступеня їх взаємодії й інтегрованості між собою. Поступово формується міжнародна інноваційна система в ЄС, у межах якої відбувається формування міжнародного простору для проведення досліджень та інноваційної діяльності. Інтеграція національних інноваційних систем здійснюється також і в рамках ОЕСР, де важливим напрямом діяльності є стимулювання інноваційного розвитку та науково-технічного співробітництва країн-членів. Розбудова й розвиток міжнародного простору для проведення досліджень та інноваційної діяльності відбувається одночасно з поглибленням економічної інтеграції країн і є результатом виникнення міжнародних інноваційних процесів, стадії яких відбуваються в різних країнах.

Висновки. Тенденції останніх років свідчать про подальше поглиблення технологічного розриву. Місце країни на світовому ринку технологій визначається насамперед витратами на НДДКР і ступенем їхнього використання науково-дослідним комплексом країни, який вимірюється кількістю патентів на винаходи та іншими результатами науково-дослідної діяльності. З огляду на ці показники світовий ринок технологій на рівні країн має поліцентричну структуру – формується певний глобальний технологічний олігополізм, який представлений США, ЄС і Японією. Зазначені країни утворюють своєрідний «високотехнологічний полюс» сучасної світової економіки, адже спроможні достатньою мірою фінансувати проведення НДДКР – вони забезпечують 70% світових витрат на НДДКР. Його найближче оточення становлять національні інноваційні системи інших розвинених країн – членів ОЕСР, нових індустріальних країн та Китаю. Периферію світового ринку технологій становлять країни, що розвиваються. На ці країни, які є найбільшими за чисельністю

населення, припадає менше 5% світових витрат на НДДКР. Разом з тим стрімкий науково-технічний прогрес, а також варіативність напрямів НДДКР та їх результатів створюють можливість для включення в глобальні інноваційні процеси навіть слаборозвинених країн за умов розбудови ними національних інноваційних систем.

ЛІТЕРАТУРА:

1. OECD Science, Technology and Industry Outlook 2012 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/oecd-science-technology-and-industry-outlook-2012_sti_outlook-2012-en/
2. Антонюк, Л.Л. Шляхи інтеграції України в глобальну інноваційну систему / Л.Л. Антонюк // Спільний європейський економічний простір: гармонізація мегарегіональних суперечностей: монографія; за заг. ред. Д.Г. Лук'яненка, В.І. Чужикова. – К.: КНЕУ, 2007. – С. 324 – 342.
3. Глобальна економіка XXI століття: людський вимір: монографія / Лук'яненко Д.Г., Поручник А.М., Столярчук Я.М. та ін.; за заг. ред. Д.Г. Лук'яненка, А.М. Поручника. – К.: КНЕУ, 2008. – 424 с.
4. Рейтинг університетів світу Shanghai Jiao Tong University [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.shanghairanking.com/ARWU-Statistics-2012.html#2>.
5. Рейтинг університетів світу Thomson Reuters [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.timeshighereducation.co.uk/world-university-rankings/2012-13/world-ranking/range/001-200>.
6. Рейтинг університетів світу URAP Research Laboratory [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.urapcenter.org/2012/world.php?q=MS0yNTA=>.
7. Рейтинг Форбс 2000 найбільших компаній світу за 2006 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.forbes.com/lists/2006/18/06f2000_The-Forbes-2000_Rank.html.
8. Рейтинг Форбс 2000 найбільших компаній світу за 2013 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.forbes.com/global2000/list/>.
9. Статистична база даних Світового банку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://data.worldbank.org>.
10. Столярчук, Я.М. Глобальні асиметрії економічного розвитку: монографія / Я.М. Столярчук. – К.: КНЕУ, 2009. – 302 с.
11. Яковец, Ю.В. Эпохальные инновации XXI века / Ю.В. Яковец. – М.: Экономика, 2004. – 437 с.

УДК [339.9+330.1](477)

Заремський Борис Володимирович, аспірант. ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». **Тенденції та особливості інноваційного розвитку світової економіки.** Досліджено тенденції й особливості сучасного етапу розвитку світової економіки: поглиблення технологічних асиметрій, монополізація НДДКР, посилення інтеграційних процесів у сфері інноваційної діяльності. Проаналізовано рушійні сили та чинники інноваційного розвитку світової економіки. На основі аналізу статистичних і фактологічних даних запропоновано класифікацію країн залежно від ступеня їх участі в глобальних інноваційних процесах.

Ключові слова: економіка знань, техноглобалізм, технологічні асиметрії, інновації.

УДК [339.9+330.1](477)

Заремский Борис Владимирович, аспирант. ГБУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана». **Тенденции и особенности инновационного развития мировой экономики.** Исследованы тенденции и особенности современного этапа развития мировой экономики: углубление технологических асимметрий, монополизация НИОКР, усиление интеграционных процессов в сфере инновационной деятельности. Проанализированы движущие силы и факторы инновационного развития мировой экономики. На основе анализа статистических и фактологических данных предложена классификация стран в зависимости от степени их участия в глобальных инновационных процессах.

Ключевые слова: экономика знаний, техноглобализм, технологически асимметрии, инновации.

UDC [339.9+330.1](477)

Zaremskyi B.V., post-graduate student, SHEE “Vadym Hetman Kyiv National University of Economics”. **Tendencies and features of the world economy innovative development.** The article deals with tendencies and features of the present stage of the world economy development – deepening of technological asymmetries, R&D monopolization, strengthening of integration processes in the sphere of innovative activity. It analyzes the driving forces and factors of the world economy innovative development. On the basis of the statistical and factual data analysis, classification of the countries depending on the extent of their participation in global innovative processes is offered.

Keywords: knowledge economy, technological globalization, technological asymmetries, innovations.